

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDAVRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.
Előfizetés ár:
Negyedévre 2 korona 50 fillér. felévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Görög-udvar,
hová a kéziratok címzendők

Hirdetéseket és nyilvántartott közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

Mi lesz a gazda teendője

Ma egyheti cikkünkben kimutattuk a magyar gazda vigasztalan helyzetét az ideai rossz termés következtében és visszautasítottuk azt a vigaszt, mintha a kis és középbirtosnak a kétszeres búzárkárpótlást tudna nyújtani a fél termés által előállított nyomasztó helyzetében, mivel akinek nincsen eladó búzája, arra nézve a legjobb esetben is csak közömbös lehet, hogy a vetőmag és a gazdasági egyéb célokra szolgáló, de eladásra nem jutó búzájának, rozsának ára akár négyszeres értéket képvisel is más árviszonyokhoz képest.

Szinte önkéntelenül vetődik fel a kérdés, hogy ilyen körülmények között, amikor ez a megszokott forrás kiapadt, ahonnan a gazda szokva van évi jövedelmének legtekintélyesebb részét meríteni: hol keresse azt a segédforrást, amely az elveszettért, csak némileg is kárpótolni tudja?

Az már régi magyar szokás, hogy inséges esztendőben a magyar gazda azt a földjét, amely nem hozta meg a várt termést — egyszerűen megterhelte jelzálogkölcsonnel vagy egyéb bankteherrel.

De hogy a védekezésnek ez a módja az utóbbi évtizedek folyamán hova vezetett, arról sokat tudnának beszélni a középbirtokosok régen gazdát cserélt ősi kastélyai, meg azok az útszéli eszáradt jegenyefa sorok, melyeknek fáit, mint megannyi felkiáltó jelek — reménytelenül meredeznek az égnek.

Azoknak az évszázados elhanyagolt parkoknak mohos törzsű fáit még láttak szebb időkben, amikor fiatal plattánlombjaik alatt megelégedett és gondtalanul élő gazdaggenerációkat láttak felnövekedni, amelyek oda sem néztek egy-két rossz esztendőnek mindaddig, míg divatba nem jött a váltó és az uszorakamatot szedő hitelnyújtás, amely útvesztő labirintusában eltevélyedve ödöngött az egyszerű, de hatalmas középosztály mindaddig, míg az ősi talajt kihúzták a lába alól, hogy megalkotója legyen egy egészen speciális magyar proletársztálynak.

Rég elmúlt szép időknek régi bűneiből a még megmenekült ifjú generáció csak a tanulságokat vonhatja le. Ez es a tanulság az, hogy nem szabad a jelennek csak egyetlen percét sem a bizonytalan jövő rovására biztosítani.

A magyar föld nem bír már meg több terhet anélkül, hogy a végképeni elmerülés veszedelmének ne volna kitéve; mert az csak önámítás illúzió, hogy „majd visszafizetem jobb esztendőben!”

Jobb esztendőben jobban, gondatlanabban él a gazda — de olyan jó esztendő, hogy visszafizetésre is jusson, csak a képzelet világában van feltételezve, amely megvalósulni nem szokott soha.

Ha jó termés folytán több jövedelme van a magyar gazdának, akkor annak a több-jövedelemnek ezer helye van a gazdaságban. Épületek javítása, vagy egyéb száz és száz-féle betektetés, amely már régen sürgős természetű volt, de nagyobbtermvű termeltetésére soha sem telik a magyar gazdának, aki örül, ha a kamatokat és legjobb esetben az amortizációs részleteket tudja törleszteni.

Inséges esztendőben az a segítség tehát, amely a földnek újabb megterhelésében jut kifejezésre, semmi egyéb. — még abban az esetben is, ha a föld még megbírja az újabb terhet, ami fájdalom, már igen ritka eset, — mint a magyar gazdaosztálynak egy újabb hatalmas lépése... megáldott sirja felé.

Alkalmazkodás a fennálló viszonyokhoz és a megszokott igényeknek lefokozása, ez az egyetlen jelszó, amire a reálsan gondolkodó gazda nyúlni fog, valahányszor arról van szó, hogy ki kell heverni egy rossz esztendőt.

A második jelszó pedig legyen a meglévő nyersértékeknek olyan módon való kihasználása, amely mellett azok a legnagyobb hozamot képesek adni.

Régi dolog, hogy a gazdasági nyerstermékek úgy értékesíthetők a legjobban, ha azok nem nyers alakjukban, hanem feldolgozott állapotban kerülnek a piacra.

Ha az idén a magyar gazda nem tud pénzeln az ősziékből, mivel itten nincsen eladásra kerülő fölöslege, pénzelnie kell a tavasziból, árpából, kukoricából, burgonyából és takarmányból, de nem úgy, hogy azt, mint a búzát és rozst nyers állapotban eladja, — hanem aképpen, hogy repáját eladja tejben, az árpáját, kukoricáját és burgonyáját növedék-, vagy hizómarha és hizott sertés alakjában.

A húsnak, baromfinak, tejnek is lehetlen magas ára van a vidéken is és bolond volna az a gazda, aki a mesterségesen leszorított kukorica- és

burgonyaárak mellett nyers állapotban adná el ezen termékeket a helyett, hogy átváltoztatná értékét könnyűszerrel hizott sertéssé, vagy vágómarhává.

A mai gazdasági világversenyben, amidőn nem egy szűk területnek terméredménye irányadó, hanem távoli világrészeknek összehozama és üzleti forgalma diktálja a nyerstermékek árát: csak az a gazda fogja megállni helyét, aki egyúttal körültekintő és számító kereskedő.

Ha a világkonjunktúrák úgy alakulnak, elképzelhető a legrosszabb termék mellett is olyan búzaár Magyarországon, mely alatta áll a legjobb esztendők búzaárainak. Mert a mai közlekedési eszközök tökéletessége és gyorsasága következtében már nincsen távolság és Magyarország csak egy pont a nagy világegyetemben, melyre nézve csaknem egészen közömbös, hogy jó, vagy rossz volt-e a termése.

Magyarországon ez évben sok őszi vetést ki kellett szántani a tavasszal, hogy árpát, zabot és kukoricát vessenek bele, ha nem akarták parlagon hagyni, vagy azizt a silány búza- és rozsvetéssel, amit nem is lett volna érdemes lekaszálni.

Ezáltal sokkal nagyobb terület lett tavaszival bevetve, mint normális viszonyok közt, amikor nem kellett az őszi búzát és rozst kiszántani. Könnyen megtörténhetik tehát, hogy ezeknek a tavasziaknak ára sokkal olcsóbb lesz, hogy sem a magyar gazda kárpótolni tudná magát a kiszántott ősziékért, különösen ha ezeket a terményeket nyers állapotban akarná értékesíteni.

A sertéshizlalás a magas hús- és zsírárak mellett igen jövedelmező módja lenne a tavaszi termények értékesítésének, ha a magyar gazda a mai kívánalmaknak megfelelően tudja ezt a gazdasági ágat kiaknázni.

Nem a régi szalontai vagy nánolicafajnak erőszakolásával, amely fajokat csak három-négy éves korukban lehet a kellő súlyra hozni, hanem körültekintőnek kell lennie a gazdának és azt a fajt beállítani, amely már egy éves korában képes nyújtani azokat az előnyöket, amiket a magyar fajta sertés csak három-négy évi várakozás után képes nyújtani.

Ilyen sertésfaj az angol yorkshirei, amely végtelen szapora faj és egy éves korában két métermázsára is felhizlalható. Ezenkívül hússertés és így nagyobb a kereskedelmi forgalmi értéke,

mint a lassan kifejlődő, zsirra hizlalt sertéseknek.

Ma egy két métermázsás sertés az utolsó vidéki zugban is kétszáznegyven koronát ér, nagyobb városok közelében sokkal többet, s a gazda, aki ár-paját, kukoricáját vagy burgonyáját ilyen sertésben értékesíti, könnyen megtalálhatja azt a forrást, amely kárpótolja a rossz búza- és rozstermés folytán kiapadt, megszokott pénzforrásért.

Akinek felesleges zabja termert, az ne kótyavetyélje el potom áron, hanem etesse fel növendék-marhájával; — hihetetlen eredményt lehet elérni a száraz lóherén és zabon tartott borjakkal már egyéves korukban.

Látunk már zabon felnevelt egy éves bikaborjút, amely négyszázötven koronán kelt el, holott a feleletett zab és a borju maga nem került a gazdának kétszáz koronájába sem.

Igen, számító kereskedőnek kell lenni a magyar gazdának és nem könnyelmű adósságcsinálónak, ha szembe akar szállni azokkal a nagy világversenyből kialakult nehézségekkel, amelyek a gyengét, a tévovázót kérélehtelenül eltaposták.

„Semmit nyers alakban, — mindent feldolgozva!” ez a jövő gazdálkodás jelszava.

A takarmány-árpa, a kukorica kevés pénz, alig az előállítási költségeket hozza meg a gazdának, — a hízott sertés, pulyka, liba, tojás és baromfi hozza meg az igazi hasznot.

A takarmányrépa és burgonya csak akkor hálálja meg termesztését, ha akár mint tej, túró, vaj és tejföl, akár mint kifőzött szesz kerül a forgalomba.

A tavaszi szalmának is alig van értéke olyan, ami számbavehető lenne, de mint szecska feldolgozva — szép jövedelmet hoz a gazdának pénzben is, meg trágyában is, ami sokkal többet ér a pénznel.

Nem szabad azért kétségbeesni a magyar gazdának, ha látja, hogy nem marad eladó búzája és rozsa, hanem meg kell fognia erős akaratával és kitartó szorgalommal azoknak a gazdasági tényezőknél üstökét, amelyekből sokkal több hasznot lehet kiráznai, mint az egyoldalú búzatermelésből.

Jöjjen az adóreform A pergő dob a legismertebb közintézmény ebben az országban s a pergő dob szava a legelterjedtebb muzsika. Egyformán otthon van Tiszán innen, Tiszán túl, egyformán megérti magyar, tót, oláh ezt a nemzetközi szöveget s egyformán ököllel törül a szemét valahány a megindító dallamon. Amelyikre megindul a hullámzó kalász s szalad, szalad, szalad, egyszer csak elszalad, utána megy a gólyafészkes ház is, melynek ablakában elhervadt a nyíló muskatti virága.

Hogy a pergő dob minél hatásosabb erővel szóljon meg, arról idejében gondoskodik a pénzügyi kormány: most fojnak országsszerte az adókvetések. S ugyanakkor, amikor az adókvető bizottságok eljárási szabályzat és kérelmeket préselnek ki az adóalanyokból: megszólal a pénzügyminiszter is, megrávn az ígéretek szaruját, amelyből ezúttal is csöstől hull a biztatás a nagy adó-

reformok irányában s nagyobb bizonyosság okáért csöppen egy kevés igazságos intézkedés is. Egyik leszállítja a másodosztályú kereseti adót, másik módosítja a tőkeamat- és jandékadót — bevezetésüképpen az általános adóreformnak.

Az kellene nekünk, az általános adóreform, — nem Dalmácia visszacsatolása. De olyanformán, hogy: add uramteremtőm, de mindjárt! — mert ha soká késik még, nem sokára nem lesz kiért reformálni az adórendszert. Az adóalanyok részben kibujdosnak Amerikába, — az éhietetlen:bbje pedig itt-hon lesz földönfutó a pergő dob szavára. Az a csuda, hogy eddig birta az ország a mostani adórendszert, ezt a félszáz éve tartó tatárjárás, melynek ercedendő alapja a Bach-korszak adószisztémája: a nyúzd meg! Hiányos és igazságtalan, egész valójában érthetetlen ez a rubrikázó rendszer, mely a való élethez semmiben nem alkalmazkodik, ellenben a változó minisztériumok kitanulhatatlan eszejárása és sokszor gyánús indokolt szeszélye szerint igazodik. Olykor részrehajó — tessék csak a katasztrofi földköstölásra gondolni — olykor hihetetlenül durva és kegyetlen, mikor félkrajcárért házat licaltal mindenkor ostoba és gonosz.

Százsor elmondott s mindig hiába elmondott dolgok ezek. Kézenfekvő, hogy nincs igazság az egyes kenyérkereső osztályok egyforma kulcs szerint való megadóztatásában s nincs megvédve az egyén, se mint nemzet- és államfenntartó rész, se mint adóalapp. A progresszív adórendszert, mint valami messi álom bolyong az ígéretések ködében, pedig az igazságos tehermegosztás elmeletének a fontossága van akkora, mint akarmelyik közjogi kérdés s hogy az elmelet testé valjon, van akkora nemzeti érdek, mint a honvéd uniformis magyaros szabása.

A kormányának egyik legelsőrendű kötelessége, hogy ezen a köznyomorúságon enyhítsen s nem szabad meghatárainia azért, mert ennek a kötelességnek a teljesítése is nagyon nehéz. Nagy csomó maganérdeket kell megbolygatnia, más országból kitiltott s nálunk megnevesített börtöncserkészt kezdve a latifundumokig, melyek gazdái a nemzeti vagyont a külföldön verik el, a holt kéz eriai birtokáig, ahol a nemzeti közadótól elvont érték csécsap rokonai közpédára jut.

Ha esik jó, ha nem: bele kell nyúlni a darázsészekbe s széfűstőlni a dolgotalan hadat, amely kényelemben dúsalkodó életért híru se adózik meg úgy, mint a szegénység millióit adó, hogy lélekzetet vehetnek. W e k e r l e mostani törvényjavaslatavzi rálépott arra az útra, mely az igazi egyenlő teherviselés felé vezet. Kezdetnek elfogadható ez a kicsiny és batoratlan lépés is — ha a folytatása gyors és elhatározott lesz.

A gyomor és a végtagok.

Nem az a baj nálunk Magyarországon, hogy rosszak a megéihetési viszonyok, hogy kicsinyek a munkabérek, hanem, hogy nincsen munka, vagy nincsen állandó munka. Örül mindenki, ha kap állást és foglalkozást, akarmilyen csekély bér mellett. Ahhoz, hogy valaki a Ganzgyarba vagy a közúti vilamoshoz munkás alkalmazottnak bejusson, legalább is országgyűlési képviselő ajánlataira van szükség. De aztán sztrajkolt az istenadta, mert a nemzetközi szocialdemokraták vezérkara diktálja neki.

A szocialisták vezérkara a nemzetközi taktikát érvényesíti. Pedig a helyzet mindeztől más. Nem lehet egyforma taktikával dolgozni mindenütt. A munkabérmozgalmak,

a sztrajkok megokoltak lehetnek ott, a hol fejlett ipar van, a hol a nagyotkével szemben a munkasclem védekezni kénytelen: Angliában, Belgiumban. De Magyarországon százak és ezrek állás és foglalkozás nélkül vannak. Szivesen dolgoznak a kisebb munkabér mellett, de nincs munka, sokaknak még egy korona napidj mellett sem jut. De azért a kétkoronas munkas harmat akar, a három koronas négyet és így tovább. A földék paragon hevenek. A legkültebbesbb gazdalkodas folyik. Magyarorszag tulajnyom részében s most mar a földanykásokat is bérmozgalomra igaztják a nemzetközi szocialisták. Osztalogyüöletre igaztják. A földmunkast föllaztják a földasura ellen és beleoittak az elégedetlenséget a négy lélekbe. Mi sem könnyebb, mint a szegény embert, a tömeget beugrasztani és fölligatni.

A mozgalmak van is eredménye. Emelik a munkabéretket. Leginkább az osztalygyüölet hirdetőinek fő céltablaja: a nagyurak, a latinfudumosok. Ök érzékeny lélekkel meghatva olvassak a förmédevényeket, az alsóbb nép nyomorlat, a kivandorlat s az ó nagy jöletük kellemességeinek hangoztatását. Engednek tehát és emelik a munkabéretket. Ök tehetik, ök azért nem mennek tönkre, de a péda latszólag igazat ad a tömegek szemében az igaztó nemzetközi szocialdemokratáknak és a bérmozgalom ijesztően nő, pedig a föld eddig is csak annyit jövedelmzett atlag, mint amennyit a takarékpénztar munkas nélkül hoz a befektett tőkének. A földbirtokkal évszazadok óta foglalkozó birtokos, különösen a középirtokos osztaly eladja tehát a birtokát, mely nem bírja meg a bérmozgalom, a sztrajk igazlatok és következményét — a bérméretet. T-jekozatlan új földesur kezébe jut a birtok és a helyzet úgy a köz, mint a munkas szempontjából csak rosszabbodik.

A hiányzó munkát adó belterjessebb gazdalkodostól és az ipari alapitasoktól a folyton emelkedő munkabérek eriasztják az embereket és a vállalkozást. Inkább nem vet a födbirtokos és redukálja üzemét a gyaros, seuhogy a lehetetlen munkabéretket megadja, mert az üzem nem bírja ki a túlszigazott munkabéretet a külföldi iparral való versenyben. Ipar alig van Magyarországon, fejlődni nem képes, ha olyan mészárrakkal kell megküzdenie, a minők jogosultak fejlett túlnépes iparallomokban, de nem jogosultak ott, a hol az ipar kúdesimes ifjkorat éli. Mintha csak a konkurrens iparos államok vezetnék a mozgalmakat, úgy működik a nemzetközi szocialdemokrata igaztas a fejlődő magyar ipar ellen és megbenítja fejlődését teljesen. Mintha a haza éléségei működnének ellenünk habonlanul.

Oyan hullamokat vetnek már nálunk a munkasmozgalmak és munkabérmozgalmak, mint a legfejlettebb iparu országokban, pedig a földék paragon hevenek, a gyarak kéményei alig füstölnek: nincs munka, nincs munkas, hiába protezsálja a képviselő úr a hozza folyamodó munkas.

És a helyzet folyton rosszabbodni fog. És kinek a helyzete fog rosszabbodni?

A munkásé. A Menenius Agrippa meséje a gyomorról és a végtagokról ismét aktualis bizonyos vonatkozásokon; barcsak most nálunk is meg lenne az a hatása, mint volt az akkor sztrajkolt plebejusokra, a kik kivonultak a szent hegyre.

A munkas fizeti meg az árát a nemzetközi szocialdemokrata igaztasoknak. Mert a míg a béremelések megbénítják s hatralatják a munkát, az új munka keletkezését és a megívő szaporodását, addig a drágaság az egész vonalon nő, mint a béremelési mozgalmak reakciója. A béremelést követi az aremelkedés. És mint rendszer, ez a reakció sem aranylagos.

Nálunk a béremelési mozgalom egyáltalán megokolatlan, mert ismételen hangsúlyozzuk, nálunk munkahiány és nem a csekély munkabér az oka a bajoknak. Kisebb munkabérek élenkiternek a vállalkozást, teremtenek ipart, belterjessebb gazdalkozást s így kenyéradó munkát és az egészséges és természetes verseny szabályozná a kérdéseket és javítaná fokozatosan a fejlődő munkabérvizonyokat.

De mi történik nálunk? A nemzetköz i szociáldemokraták vezérkara úgy dolgozik nálunk, mintha legalább is száz évvel égrebbek volnánk és mintha nem Magyarországon, hanem Belgiumban élnénk. Beszélnek munkásnyomorról, munkás kiszípolozásról, a tőke és az osztályuralom kapzsiságáról, az osztály-állam lelketlenségéről és mi az eredmény? A munkásság, a begrasztott, félművelt, önző és lelketlen mesterlegényekből vezéreké avasított vezetők által félrevezetett munkások az egész országban mozgódnál bezednek. Ezek óta egymást érik a strájkok, a munkás mindenütt bizalmatlan a munkaadójával szemben és rendszeres harcban áll vele. Egész földterületeket parlagon hagynak e miatt, becukják a gyaraktat és beszüntetik az üzemet. A kivándorlás nőttön nő. A munkások egyrésze azonban győz és a sajtójában boldogan és önéretesen hirdetik a győzelmet. A nemzetközi szociáldemokrata vezérkar által és sajtójának befolyása alatt vezetett munkás egykoronas béremeléshez jutott. Láttod, munkás, — hirdetik a vezetők, — ez a nemzetközi ösztartás eredménye, ez a kitartás eredménye: egy mindegyikünkért és mindnyaján egyetért! Hajrá, tovább! A zsiros tőkéket meggrasztjuk! Majd lesz népjólét, néparlament az osztályparlament helyén. Nem kell a hazafiás, a mig milliók éheznek!

A mi atlag-munkásunk tehát megkapta a maga egykoronas béremelését. De a munkaadója is áremelést csinált nyomban. A kőművessztrájkot követte a lakás árának emelkedése. A földmunkások mozgalmát megdrágította a kenyéret. Minden iparikk, minden termék drágább lett és az áremelkedés rohamosan nő . . .

A mi atlagmunkásunk most azt látja, elmékedvén az igazót lap példányával a kezében hogy az áremelkedés különbözete nagyobb egy koronánál. Az általános drágaság következtében szén, kenyér, cipő, lakás, tej, hús, ing, ruha, kalap, minden-minden drágább lett s mikor számítgatni kezd a ceruzával kezében, azt látja, hogy mig azelőtt a kétkoronájával kijött, most nem elég a három korona, tehát jobb volt azelőtt a helyzete, többet ért neki a két korona, mint ma a három korora.

És a burzsoa még elbirja valamelyet a két-háromszáz koronas áremelkedést, ami bekövetkezett egy ember évi szükségleténél, hala a Bokányiak boldogított agitációjának, de a szegény munkás azzal a parszáz koronas évi áremelkedéssel nemcsak, hogy a maga nagyobb munkabérének különbözétét is kénytelen megfizetni, de még rá is fizet a régi munkabéréből, tehát rosszabbul járt.

Iyenfórmán nem lehetetlen, hogy nálunk valamely szenciációs fordulat fog bekövetkezni és munkásaink be fogják latni annak az éretlen és vézetes, nálunk csöppet sem időszerű és teljesen megokolatlan szertelen agitációnak káros és elsősorban a munkásosztályt káros és vézetes következményeit és a pokolba kergetik vezéreiket, a kik nagyon jól érzik magukat a jövedelmező vezérszében, de a kiknek vezetése a munkásokat vándorbothoz és koldusbothoz juttatja és drágasági reakcióit idézett elő.

Ezért idézzük fel az emlékeztetbe a gyomor és vétagok meséjének emlékét. Annak szelleme világosítsa meg a munkások lelkeit és lássak be, hogy a vezetés és a politika, a mit a nemzetközi szociáldemokrácia képvisel, legalább nálunk és legalább ez idő szertint nálunk: a legnagyobb veszélyekbe dönti a munkásosztályt, mely mindig maga issza meg a levét annak, hogy nem magy a maga esse után, hanem be hagyja magát ugratni. Ez nemzés, a melynek jelenségeiből még most tanulhat a munkás s lathatja, hogy a verembe, a mit másnak asott, maga esett bele, mert maga is nyögi most a drágaság és áremelkedés következményeit és az itt-ott kivivott nagyobb munkabér meghozta a maga mérges gyümölcsseit, nines benne öröme egy munkásnak sem, többre kerül az élete, mint került azelőtt, a mikor még sajtója nyelven szölvá „nyomorult paria” volt, nem lévén még szakszervezett szocialista.

Jöjjenek vissza a plebejusok a hegy-

ről, a hová kivonultak, mert ha a gyomor éhezik, akkor elsorvadnak a vétagok is . . .

Ujdonságok

Szentes. 1907. Július 18.

— Rendkívüli városi közgyűlés. Szentes város képviselőtestlete f. hó 22-én délelőtt 8 órakor rendkívüli közgyűlést tart a túl a kurcai tanácskozó teremben, a külterületi községi népiskolák államosítása ügyében. Hogy erre a közgyűlésre a képviselők a napirendre kerülő ügyet alaposan tanulmányozhassak, ma szétosztják köztük — a korábbi közgyűlés határozatahoz képest, párhuzamos lenyomatban az 1902. évben közgyűlésileg megállapított és elfogadott államosítási szerződés és a közoktatásügyi miniszter részéről most elfogadás végett leküldött szerződés tervezetét valamint B u g y i Antal főjegyző kimerítő jelentését arról, mibe kerül a külterületi iskolák fenntartása a városnak ma, mikor 9 tanyai iskolán van, ezek közül kettő bérházban, — mibe kerülne államosítás esetén 15 re kiegészítve a tanyai iskolák számát és mibe fog kerülni az esetben, ha nem államosítunk, de a fölöttes hatóság kénszerrendszabályok alkalmazásával szorít rá bennünket arra, hogy ezen külterületi iskolák számát a magunk erejéből egészítsük ki; — a szükségesnek megfelelően — tizenötre és így 15 tanítót is fizetünk.

— Kápolna a pusztaszeri Árpád-szobornál. Az idei országos Árpád-millenniumi pusztaszeri nagyszabású ünnepségeit rendező bizottságának legutóbbi ülésén az a szép és dicséretes terv merült fel, hogy a szeri pusztán, Árpád fejedelem millennáris szobra mellett, az ősi szomorostori apátság templomának még meglevő romjain egy emlékkápolna építtessék fel. Az eszmét Lázár György dr. Szeged város polgármestere vetette fel és természetesen, hogy az országos rendező bizottság azt nagy lelkesedéssel, egyhangúlag tette magáévá, kibővítvén e ponttal a szeptember 15-iki országos Árpád-ünnep programját. Lázár György polgármester már átíratot is intézett eszméjének megvalósítása érdekében Szeged város tanácsához, azt kérve, hogy a tanács szavazzon meg az építendő kápolna céljaira 5000 koronát, mely évi 1000 koronás részletekben volna a város költségvetésébe — 5 évre beosztva — beillesztendő; — az országos ünnep rendezésének költségeire pedig 2000 koronát kér a polgármester Szeged tanácsától. — E hírrel kapcsolatban említjük meg, hogy vármegyénk aispánja, C i c a t r i c i s Lajos dr., mint az országos ünnep nagy rendezőbizottságának a elnöke, Forster Géza miniszterit kiküldöttel a napokban személyesen járt kint Pusztaszeren, hogy a helyszínen körültekintve ennek alapján állapítsák meg a szeptember 15-iki országos ünnepség tervezetének részleteit.

— Ipari adatok gyűjtése. A kereskedelemügyi kormány most teljes erővel azon dolgozik, hogy az iparfejlesztési akcióját minél lelkiismeretesebben és minél alaposabban vizsgálja keresztül. Ehhez a magyarán munkássághoz hozzá tartozik a magyarországi nagyipar jelenlegi állapotának pontos és szabatos megállapítása is, amihéz az összes, üzemben levő nagyvállalkozásoknak is hozzá kell járulniuk, még pedig azzal, hogy termelési, munkaerő és egyéb statisztikai adataikat a kor-

mánynak, illetve hatóságainak rendelkezésére bocsássák. A kereskedelemügyi miniszter ezt most rendeletileg tette köteleességévé az országban levő valamennyi nagyipari üzemnek és erről Csongrád vármegye törvényhatóságát is értesítette. Az adatok összegyűjtésével a miniszter az iparfelügyelőket bizta meg.

— Csongrád villamvilágításának a szentesi telepről leendő ellátása ügyében f. hó 16 án délelőtt újból ülésezett a közgyűlés által e végből kiküldött bizottság, M á t é f f y Ferenc dr. polgármester elnöklése mellett. A bizottság ezt az ülést az tette szükségessé, hogy Csongrád előjárósága beküldte az ottani képviselőtestület legutóbbi közgyűlésének ez ügyre vonatkozó azt a famózus határozatát, melylyel a csongrádi képviselők többsége kisértette, — miképen juttathatnák ok a rövidke huszonöt év alatt Szentes város 300000 koronás költségén, a saját városukat egy egészen ingyenes villamvilágítási telephez. A terv olyan egyszerűen oldja meg a kérdést, akár Kolombusz a tojásnak a hegyes végére állítása kérdését. Huszonöt éven át a 300000 koronás beállítási gépszekerkezetről árából, melyet Szentes város fizet ki, kopásra évenként leírnak 4—4 százalékot — ez kitesz 25 év alatt teljeszen 100 százalékot; Csongrád a 24-ik évben felmondja a szerződést és elviszi a gépeket. Szentes meg fizeti még további 25 évig a 300000 koronás beruházási költségen annuitasat. Hat ez csak egyszerű dolog. — Képzhető, hogy a szentesi bizottság erre csak elutasító határozatot hozhatott.

— Uj iskolák a megyében. Nagyarányú új iskolaépítkezések folynak most vármegyénk területén. C s o n g r á d o n, a belvárosban, 12 új tanosztályú, a külterületen pedig 6 új állami iskola felépítését határozta el a képviselőtestület. Csanyteleken már épül a 2 tanteremből is igazgatói lakásból álló új iskola. T ö m ö r k é n y e n négy új állami tanyai iskola épül; K i s t e l e k e n pedig a belterületi iskolákat építik ki a szükséges számú új tanteremmel. T á p é n már tétő alatt áll és szeptemberben megnyílik a réti tanyai iskola; S ö v é n y h á z á n a tömörkényi majorban és az Árpád emlék mellett épül egy-egy új iskola, D o r o z s m á n pedig az állam épít egy 18 tantermes központi iskolaépületet és még tíz tanyai iskolát.

— Gazdák és a tőzsdereform. A földmívelési minisztérium felhívta az O. M. G. E-t, hogy a fedezetlen határidőszület és tőzsdereform kérdését összes vonatkozásában tegye tanulmány tárgyává s az erre vonatkozó munkálatát terjessze fel. Az egyesület feliratban utal arra, hogy a gazdátársadalom a tőzsdereform kérdésében a legfőbb alapelvekre nézve már megnyilatkozott s ezek a nyilatkozatok alkalmasak arra, hogy ezek figyelembevételével tervjavaslat dolgoztassék ki. Éppen ezért helyesnek tartja az egyesület, ha a törvénytervezet kidolgozásáról a miniszter maga gondoskodik és azt az illetékes faktorok elbírálása alá bocsátja. Emlékeztetbe idézi a felirat a miniszternek az 1895. évi III. országos gazdakongresszus határozatát a tőzsdereform kérdésében, majd összegezi az idők folyamán a gazdátársadalom részéről tett nevezetesebb megnyilatkozásokat. Felhívja a felirat a miniszter figyelmét arra is, hogy a pécsi kiállítás keretében rendezendő országos gazdakongresszus tárgysorozatába a tőzsdereform kérdése is be van iktatva. Itt terjeszti elő gróf Zselénski Róbert, a kérdés előadója a törvényterve-

zetet. Hogy ezen várható állásfoglalások megtörténte előtt választ nem adhatnak a felhívásra, annak az a magyarázata, hogy az egyesület a kérdés gyorsabb megoldását reméli az esetben, ha a miniszter elvileg állást foglal a tőzsdereform és a fedezetlen határidőzlet kérdésében s elkészítetteti a törvényjavaslatot, hogy ezt már az ősz folyamán a gazdatársadalom tárgyalhassa.

— **Drágább az út Amerikába.** A belügyminiszter körrendeletben tudatta a törvényhatóságokkal, hogy ezentúl drágább lesz az Amerikába szóló hajójegy, amivel talán a kivándorlást akarják némileg megnehezíteni. A miniszter körrendelete szó szerint a következő: „Hivatkozással az 1904 évi 40000. B. M. számú körrendeletre, értesítem, hogy a magyar-amerikai vonalon a III-ad osztályú menetáraknak a fűmenetnyorki viszonylatban 10—10 koronával történt felemelését s ennek alapján a felöltött III-ad osztályú útas menetdíjának 190 koronában, az 1—12 éves III-ad osztályú gyermekútas menetdíjának 100 koronában történt megállapítását jóváhagyom. Az egy éven aluli gyermekek, ha felöltöttek kíséretében utaznak, ezentúl is díjmentesen szállíthatnak, a Cunard Steam Ship Company Limited az Északamerikai Egyesült Államokban fizetendő 20 korona fejadót ezek után beszédheti. Az új díjszabályzat a folyó évi június hó 22-én Fiuméből induló „Slovonia”-gőzösnél lép életbe.“

— **A Mindszenti munkásházak ügye.** Mindszentről írják: Az itteni munkásházatelep ügyében kiküldött bizottság a legutóbb tartott ülésén sajnálattal állapította meg az előjáróság jelentéséből, hogy a telep részére kiszemelt szőlőterület birtokosaival a csereegyezség, a legbuzgóbb igyeke és dacára — nem sikerült. Egyes szőlőtulajdonosok készségesen fogadták volna ugyan el a csereajánlatot, hogy a szőlőföldjüket ugyanazon terület nagyságú első osztályú rétföldet kapjanak, a legtöbben azonban kétakkora területet követeltek e réti földből a szőlőföldjükkért cserében. A bizottság ennél fogva egyelőre feladta egyezkedő eljárásának folytatását s azt határozta, hogy egy szűkebb bizottsággal parcellánként becsülte fel a kérdéses szőlőterületeket és ez alapon kezd minden egyes tulajdonossal, a helyszínen, újabb egyezségi tárgyalást. Ez által igaz, hogy halasztást szenved a munkásházatelep építésének gyors kivitele; de a bizottság megfeszített munkaerővel dolgozik és így előbb-utóbb csak kedvező megoldáshoz fogja juttatni a jó ügyet.

— **Bertók jótékonycélú sétatangversenyei.** A Bertók Péter ciganyzenekárának szerdai és szombati túl a kurcai sétatangversenyeit úgy megszokta közönségünk, hogy — ha majdan e sétatangversenyeket beszűntetik — bizonyára érezni fogja annak a hiányát. Ez pedig nem csuda, mert a mellett, hogy Bertók zenekara olyan kitűnő, amilyen a Paczi Miskaé óta egy sem volt Szentesen tehát gyönyörűség is hallgatni a játékkukat, melynek élvezéséhez pottom 20 fillér belépődíj elegendő lehet jutni, amit bizonyosan nem sajnál senki: köztudomású az is hogy e sétatangversenyek jövedelme jótékony célnak szolgál: a Szentesen létesítendő — szegénysorsú tudóbetegket gyógyító telep javára. Mert erre a nemes emberbaráti cél javára játszott Bertók zenekara tegnap délután is a túl a kurcai sétaligetben és ugyancsak éjjel tart a kiváló zenekar sétatangversenyt a f. hó 20-án szombaton is. A jövő héttől kezdve pedig — két héten át, mindenkor szintén szerdai és szom-

baton, délután 5—7 óra között a szegénysorsú iskolás gyermekeknek felekezeti különbség nélkül való téli felruházása javára tartja a derék zenekar a túl a kurcai sétatangversenyeit.

— **Sarkadi mérnök és Szeged város.** Sarkadi Nagy Lajos földink Szeged városnak egyik mérnöke, aki ellen a város, bizonyos ügyből kifolyólag, fegyelmi vizsgálatot rendelt el és egyidejűleg fel is függesztette őt az állásától. A fegyelmi eljárás nevezett földinknek teljes rehabilitálásával végződött, — a belügyminiszter ugyanis elrendelte az állásába való visszahelyezését, Nem sokkal azután Sarkadi Nagy Lajos, aki jóllakott az ellene folyt szegedi házakkal, elbocsátását kérte, Szeged szolgálatából, mire a törvényhatóság — kérelmét teljesítve — végkielegítésképen egy évi fizetést utalt ki részére. Mivel azonban a városi tanács ennek az összegnek a kifizetését mindaddig vonakodott teljesíteni míg Sarkadi Nagy Lajos az általa végzett városi munkák főtulvizsgáló leszámolásával el nem készült, a nevezett földink most írásos előterjesztést tett Szeged polgármesterének, amelyben a város szolgálatából való elbocsátása iránt benyújtott kérelmét visszavonja.

— **Sötét hűn.** Horgos község előjárósága telefonon jelentette a napokban a szegedi királyi ügyészségnek, hogy a csendőrorjárat Királyhalon határában, az útfélen egy feloszlásnak indult csecsemő hullát talált. A szegedi törvényességi vizsgálatot indított a rejtelmes eset felderítésére.

— **Egyetemi ifjak mulatsága.** A szentesi egyetemi ifjak augusztus 4-én, népünnepélyvel egybekötött táncmulatságot rendeznek a szentesi Horváth Mihály-szobor alapja és saját pénztáralapjuk javára, mely utóbbi szegénysorsú egyetemi ifjak segélyezésére szolgál. A tervezett mulatság igen fényesnek ígérkezik, mert a rendezőség mindent elkövet, hogy a közönségnek szórakozásáról gondoskodják különösen a népünnepélyen, melynek programját legközelebb lesz módunkban közreadni.

— **A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgálat Szegeden,** július hó 28-án délelőtt 9 órakor fognak a Szeged-alsóvárosi új vízütelepen megtartani. A kellően felszerelt vizsgálati kérvények a m. kir. iparfelügyelőséghez (Tisza Lajos-körút 9. szám) küldendők be Szegedre.

— **Rablómerénylet Horgoson.** László Mihály horgosi szíjgyártó hazában a múlt szombaton éjjel rablómerényletet követtek el. Két ismeretlen egyén lopódzott be a házba. A szíjgyártó segítéje: Kálmán József észrevette őket és rájuk kiáltott. Erre az ismeretlenek egy növényeny élfőfát téptek ki a földből és azzal agyba-főbe verték a segítéit, aki súlyos sérüléseket szenvedett. A jó madarak aztán elinaltak. Az esetről jelentést tettek a csendőrségnek, mely széleskörű nyomozást indított meg a gonosztevők kézhezkerítésére.

— **Nyári országos vásárunk** f. hó 20-án, szombaton kezdődik a jóságvásárral, míg f. hó 21-én és 22-én a kirakodó áruvásár lesz. A jóságvásár nem ígérkezik valami jósikerűnek, nemcsak azért, mert sertéseket, a határzár miatt, tilos felhajtani, hanem azért is, mert Csongrádfelől az ott uralkodó ragadósszaj- és körömfaj-s miatt, egyáltalán véve semmiféle hasított körmű jóság nem hajtható a vásárra, tehát szarvasma, juh és kecske sem.

— **Asztalosok figyelmébe.** Amely helybeli asztalosok sürgős munka gyors elkészítésére vállalkoznak, jelentkezzenek mielőbb a helybeli állami főgymnasium igazgatóságánál.

Nyilttér.

Dr. Fenyvesi Adolf ügyvéd

Irodáját

Szentesen, I. t. 263. sz. alatt
Fránkl Henrik házában
(Jeleni féle vendéglő mellett)

megnyitotta. 3-1

Felolószerkesztő: BÀNFAI LAJOS.
Kiadótulajdonos „Szentés és Vidéke” könyvnyomda

Házeladás.

III. tized 125. szám alatt levő házamat (a Nyiry-féle közzel szemben) eladom.

Értekezni lehet velem, III. tized 24 szám alatt levő üzletemben

5--1

Spitzer Adolf.

Az elemi iskola 6-ik osztályát, vagy a gimnázium 1—2 osztályát végzett fiú, la-

tanulónak

felvétetik.

Csépléshez

legalkalmasabb elsőrendű Porosz Köszén valamint legjobb minőségű Zaborzei Kocsz és Szabolcsi mosott kovacszen bármily mennyiségben és jutányor ár mellett kapható.

Sarkadi N. Ferenc
kereskedő.

10—3

ÓVÁS!!

A régóta kitűnően bevált GREENSILL-féle

SZAJVIZET

utánozzák! — Amelyen e törv. védjegy nincsen, utasítsuk vissza.

Kapható:

minden
gyógytárban,
drogeriában és jobb
illatszer-kereskedésben.

